

Hangon kaupunki

**HANGON KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA
YLEISKAAVAN LUONNOSVAIHEEN LAUSUNTOJEN
VASTINEET**

0104-10121

20.9.2010

SISÄLLYSLUETTELO

1	MUSEOVIRASTO	1
2	LÄNSI-UUDENMAAN MAAKUNTAMUSEO.....	2
3	TIEHALLINTO	3
4	RATAHALLINTOKESKUS	4
5	MERENKULKULAITOS	5
6	HANGON KAUPUNKI, SIVISTYSTOIMI JA HANKONIEMEN YLÄASTEEN JA LUKION OPPILASKUNNAN HALLITUKSET	5
7	HANGON KAUPUNKI, KULTTUURILAUTAKUNTA.....	7
8	UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS	8
9	LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS.....	12
10	UUDENMAAN LIITTO	12
11	TRINGA RY	14
12	METSÄHALLITUS, MIKAEL NORDSTRÖM	15

1 MUSEOVIRASTO

Lausunnon pääkohta:

- 1.1 Yleiskaava-alueella on Museoviraston tietojen perusteella 13 muinaismuistolain (295/63) rauhoittamaa muinaisjäännöstä. Raportissa "Rakennetun ympäristön kaupunkikuvaselvitys" kohdan 3.2 Muinaisjäännökset taulukossa on lueteltu 14 kohdetta. Kaksi taulukossa mainittua muinaisjäännöstä, Gustav Adolfin puolustusvarustus (1000002050) ja Gustavsvärnin puolustusvarustus (1000002051) tulee poistaa kyseisestä taulukosta, koska ne sijaitsevat yleiskaava-alueen ulkopuolella, eikä niitä siten ole merkitty kaavakarttaan. Kohde Kapalbackan, hautapaikka (78010007) mainitaan taulukossa ja se tulee merkitä myös kaavakarttaan. Taulukosta ja kaavakartalta puuttuu kaksi muinaisjäännösrekisterissä olevaa kohdetta, Hangonkylän Näsbrottan, historiallinen pelto- ja niittyalue (1000013995) ja Hangö by Barnets Park, historiallinen kyläpaikka (1000013772). Ne tulee lisätä taulukkoon ja kartalle.
- 1.2 Vedenalaiset muinaisjäännökset puuttuvat selostusosan taulukosta ja kartalta kokonaan ja ne tulee myös lisätä niihin. Mm. hauensuolen lähialueella on kolme muinaisjäännökseksi luokiteltua hylkyä. (tiedot voi tilata osoitteesta paikkatieto@nba.fi; vedenalaiset eivät ole Museoviraston verkkosivuilla <http://kulttuuriymparisto.nba.fi>)
- 1.3 Muinaisjäännösten merkitsemistapa, kohdemerkintä ja kirjaimet sm on Museoviraston mielestä riittävä kohteiden suojelun turvaamiseksi.
- 1.4 Kaavaselostukseen tulee Muinaisjäännöksiä käsittelevään kohtaan lisätä tekstiä siitä, että "kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain rauhoittamia, niiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu niihin kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä Museovirastoon tai maakuntamuseoon lausuntoa varten." Kohdemerkinnän kohdalla tulee kaavaselostuksessa olla maininta siitä, että muinaisjäännöksen laajuus tulee selvittää Museovirastosta tai maakuntamuseosta.
- 1.5 Mm. Tulliniemessä ja Puistovuorella on jäännöksiä toisen maailmansodan aikaisista Neuvostoliiton alueelle rakentamista sotilasvarustuksista. Tämän ajan kohteita ei ole suojeltu muinaismuistolailla, mutta Museovirasto on kehottanut kaavoituksessa varustamaan ne suojelumerkinnöin niiden kulttuurihistoriallisen arvon vuoksi.

Vastine

- 1.1 Rakennetun ympäristön kaupunkikuvaselvityksen kohdasta 3.2 Muinaisjäännökset -taulukosta poistetaan kaksi yleiskaava-alueen ulkopuolella sijaitsevaa puolustusvarustusta. Kapalbackan, hautapaikka merkitään kaavakarttaan.
- 1.2 Yleiskaava-alueella sijaitsevat vedenalaiset muinaisjäännökset lisätään selostusosan taulukkoon sekä kaavakartalle.
- 1.3 Asia kirjattu muistiin.
- 1.4 Kaavaselostukseen muinaisjäännöksiä käsittelevään kohtaan lisätään tekstiä lausunnon mukaisesti.

- 1.5 Toisen maailmansodan aikaiset Neuvostoliiton alueelle rakentamat sotilasvarustukset merkitään kaavakarttaan seuraavasti: laajat yhtenäiset linnoitusalueet merkitään S-numeroindeksi aluemerkinällä. Yksittäiset ja erilliset linnoitteet merkitään erikseen S-suojelukohdelaatikolla + numeroindeksillä. Selityksenä molemmissa tapauksissa on "Luonnonympäristö ja alueella olevat sotahistoriaan liittyvät rakenteet tulee säilyttää. Alueella tehtävistä toimenpiteistä on neuvoteltava Museoviraston kanssa". Kaavaselostukseen liitetään luettelo linnoitteista.

2 LÄNSI-UUDENMAAN MAAKUNTAMUSEO

Lausunnon pääkohta:

- 2.1 Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo katsoo, että kaavaluonnoksessa on puutteita niin rakennetun kulttuuriympäristön aluerajauksia koskevissa /s-merkinnöissä kuin yksittäisten kohteiden sr-merkinnöissä, jotka puuttuvat kaavaluonnoksesta kokonaan.
- 2.2 Kaavatyön pohjaksi laadittu rakennetun ympäristön kaupunkikuvaselvitys ei anna riittävää vastausta kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden saati yksittäisten rakennusten suojelustatusten määrittämiselle etenkin kaavalueen niissä osissa, joilla kaavat ovat vanhentuneita. Kaikkia selvityksessä kaupunkikuvallisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviksi mainittuja alueita ei ole merkitty kaavaluonnokseen niiden arvoa vastaavalla /s- tai muulla aluerajausta osoittavalla merkinnällä.
- Etenkin niillä alueilla, joilla kaavat ovat vanhentuneet, myös suojelutarpeen tarkempi selvittäminen on aiheellista.
- Keskustan pohjoispuolinen pientaloalue, jolle kaavillaan täydentävää rakentamista, ansaitsee ainakin /s –aluemerkinän jo yleiskaavassa, jotta sen arvot ja ominaispiirteet tulevat huomioiduksi myöhemmässä asemakaavoituksessa, minkä yhteydessä on laadittava myös tarkemmat täydennysrakentamista koskevat ohjeet.
- Yleiskaava-alueen osat, joissa asemakaavat ovat tuoreempia, on tehty inventoinnit huomioitava ja tarvittaessa täydennettävä niitä sekä vietävä ne yleiskaavaan /s- ja sr-merkintöinä riittävine kaavamääräysteksteineen.
- 2.3 Hangon kantakaupungin alueella on useita sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti että paikallisesti merkittäviä rakennuksia, rakennusryhmiä ja laajempia rakennetun ympäristön kokonaisuuksia, joiden suojelustatus tulee esittää jo yleiskaavatasolla.

Kaavaluonnoksessa esitetyt merkinnät eivät ole riittäviä, sillä ne kansallisen kaupunkipuiston ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön aluerajaukset kattavat kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista vain murto-osan.

Kaavan liiteasiakirjoissa rakennussuojelukohteiden osoittaminen esitetään yhtenä laadittavan kaavan tavoitteista. Tämä tavoite jää suurelta osin toteutumatta esitetyssä kaavaluonnoksessa.

Maakuntamuseo pitää tärkeänä, että rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat suojelumerkinät lisätään yleiskaavaan riittävän tasoisina ja yleiskaavassa

määrätään myös alueet, jotka on inventoitava ennen asemakaavan muuttamista.

- 2.4 Venesatama- ja satama-alueiden osalta yleiskaavassa on huomioitava alueiden vanha arvokas rakennuskanta nyt esitettyä tarkemmin, koskee etenkin Länsisataman aluetta. Pelkkä valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön rajauserkintä ei ole maakuntamuseon mielestä Länsisataman alueella yksinään riittävän ohjaava.

Vastine

- 2.1 Rakennetun kulttuuriympäristön /s-merkintöjä tarkennetaan. Yleiskaava-alueella sijaitsevat yksittäiset sr-kohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla, johtuen yleiskaavan mittakaavasta.
- 2.2 Yleiskaavassa osoitetaan osa-aluerajauksilla rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat kokonaisuudet. Rakennetun kulttuuriympäristön /s-merkintöjä tarkennetaan. Yleiskaavassa määritellään ja huomioidaan alueet, joiden suojelullinen asema tutkitaan ja ratkaistaan asemakaavassa.

Esimerkiksi keskustan pohjoispuolella sijaitseva pientaloalueen kaavat ovat vanhoja, peräisin pääosin 1950-luvulta. Vanhentuneiden kaavojen alueilla kaavat uudistetaan tulevina vuosina. Yksityiskohtainen rakennussuojelu ratkaistaan asemakaavoissa.

Yleiskaava-alueella sijaitsevat yksittäiset sr-kohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla, johtuen yleiskaavan mittakaavasta. Olemassa olevat inventoinnit huomioidaan.

- 2.3 Yleiskaava-alueella sijaitsevat yksittäiset valtakunnallisesti, maakunnallisesti sekä paikallisesti merkittävät sr-kohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla, johtuen yleiskaavan mittakaavasta. Hangon kaupunki määrittää alueet, jotka on inventoitava ennen asemakaavan muuttamista.
- 2.4 Vireillä olevan Länsisataman asemakaavan ja asemakaavan muutoksen laadinnan yhteydessä tehdään tarvittavat selvitykset ja määritellään suojelu Länsisataman osalta.

3 TIEHALLINTO

Lausunnon pääkohta:

- 3.1 Osayleiskaavaluonnoksen selostus on puutteellinen eikä vastaan maankäyttö- ja rakennuslain 40 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 17 §:n sisältövaatimuksia.
- 3.2 Kaavaluonnoskartalla esitetyt kevyen liikenteen yhteystarve –väylät ja jo olemassa olevat kevyen liikenteen väylät eivät erotu toisistaan. Kevyen liikenteen yhteystarvemerkinnyt tulisi merkitä punaisella värillä.
- 3.3 Valtatie 25:n suoja-alueella ei voi olla VL-merkintää. EV-aluetta tulee jatkaa leirintäalueen kohdalta kaava-alueen rajalle saakka valtatie 25 länsipuolella tai muuttaa suunnittelualueen luoteisosassa sijaitseva VL –alue V-alueeksi.

- 3.4 Kaavaluonnoskartalla valtatiellä 25 on esitetty neljä liittymää. Jo olemassa olevat ja uudet liittymät eivät erotu toisistaan. Kaavamerkinnät tulee laatia niin, että on selvästi erotettavissa, mitkä liittymät ovat jo olemassa olevia ja mitkä suunnitteilla.
- 3.5 Uusia liittymiä ja niiden sijaintia ei ole käsitelty selostuksessa käsitelty millään tavalla. Kaava-alueelle suunnitellut uudet liikenneväyläratkaisut tulee käsitellä perusteluineen kaavaselistuksessa. Yleiskaavatyössä tulee esittää suunnitellut liittymien toteutuksesta sekä vaihtoehtoratkaisuista.
- 3.6 Uuden maankäytön aiheuttama liikenne on järjestettävä mahdollisimman paljon olemassa olevaa tieverkkoa ja liittymiä hyödyntäen. Mikäli uusi liittymä on välttämätön, on se rakennettava turvallisuussyistä kolmihaaraisena, porrastettuna tai kiertoliittymänä. Nelihaaraisien tasoliittymien rakentamista pitää välttää. Liittymä, joka on merkitty valtatiellä 25 vastapäätä jo olemassa olevaa liittymää, on siirrettävä pois.
- 3.7 Liittymien rakentamiseen tarvitaan aina lupa Uudenmaan tiepiiriltä. Liittymäluvassa määritellään liittymän lopullinen sijainti, näkemävaatimukset sekä muut käyttöön ja turvallisuuteen vaikuttavat asiat.

Vastine

- 3.1 Varsinaista kaavaselistusta ei ollut vielä laadittu luonnoksen nähtävilläolo vaiheeseen mennessä. Kaavaselistus laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 40 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 17 §:n sisältövaatimusten mukaisesti.
- 3.2 Kevyen liikenteen yhteystarvemerkinnot merkitään punaisella värillä.
- 3.3 EV-aluetta jatketaan Valtatien 25 länsipuolella leirintäalueen kohdalta kaava-alueen rajalle saakka.
- 3.4 Kaavamerkintöjä selvennetään niin, että olemassa olevat ja suunnitteilla olevat liittymät erottuvat toisistaan.
- 3.5 kts 3.1
- 3.6 Olemassa olevaa tieverkkoa ja liittymiä hyödynnetään mahdollisimman paljon. Valtatieltä 25 vastapäätä TY-aluetta esitetty nelihararisteys poistetaan suunnitelmasta ja tutkitaan liittymän muut toteutusmahdollisuudet.
- 3.7 Asia kirjattu muistiin.

4 RATAHALLINTOKESKUS

Lausunnon pääkohta:

- 4.1 Kaavaan on osoitettu kaksi uutta rautatien alikulkua. Alikulkua kuvaava merkintä olisi hyvä lisätä määräyksiin.

Eritasoratkaisut tulee toteuttaa Ratahallintokeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti. Hankkeen toteutuksesta tulee olla tieto kaksi vuotta ennen toteutusta, että tämä voidaan huomioida rataverkkoselistuksessa.

- 4.2 Rata-alueen reunaan sijoitettuun uuteen pääkatuvaraukseen on mahdoton ottaa kantaa tässä vaiheessa. Rata ja ratapiha tullaan sähköistämään jossain vaiheessa. Hangon ratapihan raiteistomallit ovat vanhentuneita ja ratapihan muutokset tultaneen tekemään rataosan sähköistyksen yhteydessä. Sähköistyksestä ei ole vielä mitään päätöksiä ja suunnittelua ei ole ajoitettu miltään osin. 2010 aloittava Liikennevirasto tulee tekemään pitkän tähtäimen suunnitelman, jossa hankkeet priorisoidaan. Alustavasti arvioituna Hangon radan sähköistys ei ole ensisijaisimpana.
- 4.3 Ratahallintokeskus pitää hyvänä, että kaavassa ei ole osoitettu uusia asuinrakentamiseen tarkoitettuja paikkoja radan läheisyyteen.

Vastine

- 4.1 Alikulkumerkintä lisätään kaavamääräyksiin. Kaavaselostukseen lisätään maininta, että rautatien uudet eritasoratkaisut toteutetaan samassa yhteydessä, kun rata sähköistetään.
- 4.2 Asia kirjattu muistiin.
- 4.3 Asia kirjattu muistiin.

5 MERENKULKULAITOS

Lausunnon pääkohta:

- 5.1 Kaavaluonnoksen alueella kulkee useita Merenkululaitoksen ja Hangon kaupungin kauppamerenkulun sekä muun vesiliikenteen vesiväyliä. Näitä vesiväyliä ei ole merkitty luonnosvaiheen kaavakarttaan. Merenkululaitos katsoo, että vesiliikenne on syytä ottaa huomioon merkitsemällä vesiliikenteen väylät kaavakarttaan.

Vastine

- 5.1 Vesiliikenteen väylät merkitään yleiskaavakarttaan.

6 HANGON KAUPUNKI, SIVISTYSTOIMI JA HANKONIEMEN YLÄASTEEN JA LUKION OPPILASKUNNAN HALLITUKSET

Lausunnon pääkohta:

- 6.1 Koulun näkökulmasta liikenneturvallisuus on etusijalla yleiskaavaluonnosta laadittaessa.
- 6.2 Kaupungin pohjoispuolen lähivirkistysalueille, Märsaniin ja sen eteläpuolisille alueille ja Hangethe sportcenteristä itään, suunnitellaan uusia asuinalueita, teollisuutta sekä pienvenesatama-alueiden kehittämistä. Tämä huonontaa koulujen mahdollisuuksia erilaisiin toimintoihin ja luonnonläheisiin oppitunteihin.

- 6.3 Osa nykyisestä valaistusta ladusta kulkee suunnitellun Hangonkylän sataman LV- ja P-alueen poikki. Samalla häviää kuusi frisbeegolf-rataa. Valaistusta pitää suunnitella uudelleen.
- 6.4 Viherkäytäviin kuuluvat polut/hiihtoladut häviävät uusien asuinalueiden myötä.
- 6.5 Moottoriurheilulle pitäisi varata alue.
- 6.6 Suursuon alueella oleva ratsastustoiminta jää eri toimintojen väliin. Pääsy tallialueen ulkopuolella oleville ratsastuspoluille sekä hevosten uintialue puuttuu.
- 6.7 Ulkoilualueverkosto tulisi tarkistaa yhtenä kokonaisuutena.
- 6.8 Esplanadin ja Halmstadinkadun risteys on vilkkaasti liikennöity. Oppilaskuntien hallitukset näkevät, että liikenneympyrä hidastaisi ajonopeuksia ja toisi riskitekseen turvallisuutta.
- 6.9 Rautatien alikulkuväylä Kadermonkadun ja Puistokadun välillä on turvallisuuden takia perusteltua.
- 6.10 Märsan seudun uimaranta-alue (VV) voitaisiin laajentaa länteen koskemaan myös hyppytornin ympäristö. Siten mahdollistettaisiin kevyiden rakennelmien, esim. pukukoppien rakentaminen ympäristöön.

Vastine

- 6.1 Asia kirjattu muistiin.
- 6.2 ks. yhteenveto
- 6.3 LV- ja P-alueiden rajauksia tarkistetaan. Frisbeegolf-ratojen ja hiihtolatuksen määritykset eivät ole yleiskaava-asia.
- 6.4 Hangon kaupungin toimesta on tekeillä selvitys ekologisista käytävistä sekä virkistysalueista ja retkeilyreitistöistä. Selvitykset valmistuvat syksyn 2010 aikana.
- 6.5 Moottoriurheilulle osoitetaan alue yleiskaavassa.
- 6.6 Asiaa ei ratkaista yleiskaavatasoisessa suunnittelussa.
- 6.7 Koko Hangon kaupungin ulkoilualueverkoston tarkistaminen ei ole kantakaupungin yleiskaavaan liittyvä asia. Kuitenkin, Hangon kaupungin toimesta on tekeillä selvitys virkistysalueista ja retkeilyreitistöistä ja se valmistuu alkusyksystä 2010.
- 6.8 Asia kirjattu muistiin. Asiaa ei kuitenkaan ratkaista yleiskaavatasoisessa suunnittelussa.
- 6.9 Alikulkuväylä Kadermonkadun ja Puistokadun on esitetty kaavakartassa.
- 6.10 Märsan uimaranta-alueen VV-merkinnän laajentamista länteen selvitetään.

7 HANGON KAUPUNKI, KULTTUURILAUTAKUNTA

Lausunnon pääkohta:

- 7.1 Yleiskaavaluonnos on melko ylimalkainen, koska siitä puuttuu joidenkin kohteiden osalta suojelumerkinnot. Rakennetusta ympäristöstä tulisi tehdä riittävän kattava inventointi, jossa kartoitetaan myös suojellut ja suojeltavat kohteet.
- 7.2 Keskustan pohjoispuoliselle pientaloalueelle on suunniteltu tiivistävää täydennysrakentamista. Alueella on rakennuksia eri vuosikymmeniltä 1800-luvun lopulta lähtien. 1870-luvulta lähtien Raaseporinkadun pohjoispuoliselle alueelle syntyi ns. palsta-alue. Alueelle on luonteenomaista väljyys ja vehreys, mikä tulisi ottaa huomioon täydennysrakentamisen yhteydessä.
- 7.3 Grandstedtin puisto tulisi merkitä kaavaan kulttuurialueena. Kulttuurilautakunnan tavoitteena on perustaa Grandstedtin puiston reunalla sijaitsevaan hirsimakasiiniin Hangon historiasta kertovan perusnäyttelyn. Puiston ympärillä sijaitsevat myös Hangon museo, Kulttuurimakasiini, Palokunnantalo ja Waranttimakasiini.
- 7.4 Kulttuurilautakunta esittää mahdollisiksi suojelukohteiksi:
- Vanha Hangonkylä. Kalastajankadun varrella sijaitsevat kantakaupungin vanhimmat asuinrakennukset. Kalastajankadun ja Metsäkannaksentien risteyksessä tehdyissä kaivauksissa on myös löytynyt asuinpaikka 1200-1300-luvulta. Rakennukset liittyvät Hankoniemen varhaisimpaan asutushistoriaan.
 - Neuvostoliiton vuokra-ajan varustukset. 1940-1941 Hanko oli vuokrattu Neuvostoliitolle merisotilaalliseksi tukikohdaksi. Ajalta on säilynyt linnoitusrakenteita mm. Kansanpuistossa, Varisniemellä ja Puistokalliolla.
 - Haagapuiston koulu. Suunnittelija arkkitehtiprofessori Osmo Lappo, valmistunut 1981.
 - Arkkitehti Viljo Revellin Hankoon suunnittelemat rakennukset; Printalin tehdas ja sen läheisyydessä sijaitseva edustushuvila (1955) ja ns. Silta Cityn talo (1966).
 - entinen paloasema, valmistunut 1876, oleellinen osa kaupunkikuvaa.

Vastine

- 7.1 Yleiskaavassa osoitetaan osa-aluerajauksilla rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat kokonaisuudet. Rakennetun kulttuuriympäristön /s-merkintöjä tarkennetaan. Yleiskaavassa määritellään ja huomioidaan alueet, joiden suojelullinen asema tutkitaan ja ratkaistaan asemakaavassa.

Yleiskaava-alueella sijaitsevat yksittäiset sr-kohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla, johtuen yleiskaavan mittakaavasta. Olemassa olevat inventoinnit huomioidaan.

- 7.2 Keskustan pohjoispuolisen pientaloalueen keskeisimmät arvot liittyvät mm. alueen rakentumisen historiaan ja eri aikakausilta olevien rakennusten limitymisen luomaan kaupunkikuvalliseen ilmeeseen.

Kaupungin kasvun ja kehityksen kannalta kaupunkirakenteen tiivistäminen on perusteltua, jotta voidaan säilyttää mahdollisimman paljon nykyisiä virkistys-alueita. Pientaloalueen kaavat ovat vanhoja, peräisin pääosin 1950-luvulta. Vanhentuneiden kaavojen alueilla kaavat uudistetaan tulevana vuosina. Alueen luonne on tarkoitus säilyttää. Tämä otetaan huomioon asemakaavojen uudistamisen yhteydessä.

- 7.3 Grandstedtin puisto sijoittuu yleiskaavassa merkinnän C/s-alueelle. /s-merkintä tarkoittaa aluetta, jolla ympäristö säilytetään. Määräyksessä todetaan; "Alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset, rakenteet ja viherympäristö tulee säilyttää. Alueen ympäristön maisemallinen ja kulttuurihistoriallinen arvo tulee ottaa huomioon rakentamisessa".
- 7.4 Asia kirjattu muistiin. Uudet suojelukohteet ratkaistaan asemakaavassa.

8 UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Lausunnon pääkohta:

- 8.1 Uudenmaan vahvistettu maakuntakaava on otettu huomioon kaavaluonnosta laadittaessa, kun otetaan maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioon.
- 8.2 Yleiskaavatyössä on kerätty runsaasti tietoa asukkailta ja yhdistyksiltä ja saadusta palautteesta on tehty oma julkaisunsa kaava-asiakirjoihin. Menetelmä on antanut paljon aineksia yleiskaavaluonnoksen työstämiseen. Osallistumisella on ollut aito rooli kaavaprosessin alusta lähtien.
- 8.3 Kulttuuriympäristöselvityksessä on tuotu esiin yksityiskohtiin menemättä sopivasti yleiskaavan tavoitteet. Ympäristökeskus on tukenut avustuksella selvityksen laatimista sillä perusteella, että se toimisi myös ns. kulttuuriympäristöohjelmana. Kulttuuriympäristöohjelmana se on kuitenkin liian suppea, koska se sisältää vain valtakunnallisesti merkittävät kohteet. Sitä tulisi täydentää yksityiskohtaisemmalla inventoinnilla. Yksityiskohtaisempi luettelo palvelisi tällöin myös yleiskaavaa ja se tulisi liittää yleiskaavaselostukseen.
- 8.4 Valtakunnallisesti arvokkaiden kokonaisuuksien rajaukset on yleiskaavakartassa esitetty epäselvästi. Niistä tulisi esittää erilliset rajauskartat selostuksessa tai selvityksessä.
- 8.5 Valtioneuvosto on tekemässä uuden tarkistetun päätöksen em. kohteista vielä tämän vuoden aikana, mikä vaikuttaa yleiskaavan sisältöön.
- 8.6 Viljo Revellin suunnittelema Ceval Printalin tehdaskokonaisuus ja siihen liittyvä AP-alue tulisi osoittaa kaavassa vähintään /s-merkinnällä.
- 8.7 Muita vähemmän arvokkaita alueita kuten Kappelisataman alue tulisi merkitä kaavaan erillisellä /s-merkinnällä.
- 8.8 Hangon Keksien rakennukset tulisi sisällyttää sk-rajauksen piiriin.
- 8.9 Asukaskyselyssä mm. tori ja radan ylittävä silta koettiin kaupungin rumimmiksi kohdiksi. Tästä syystä niiden kehittämiseen tulisi panostaa, kuten ympäristökeskus on monesti aikaisemminkin esittänyt. Nämä ja muutkin kehitettävät kohteet voisi merkitä selostuksen lisäksi itse kaavakarttaan ja korostaa niissä tarvittavia muutoksia.

- 8.10 Erillistä koko yleiskaava-alueen luontoselvitystä ei ole tehty. Tämä tulee laatia.
- 8.11 Luonnonsuojelulain 49 §:n lajeja (esim. viitasammakko ja lepakot) on selvitettävä.
- 8.12 Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja on selvitettävä.
- 8.13 Seuraavia tiedossa olevia erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja on merkittävä ja lajeista on syytä tehdä lisäselvityksiä: meriotakilokki Gunnarstrandissa sekä erityisesti suojeltavat lajit dyynisulkaperhonen, hopeajuova-koisa ja sinisiipisirkka Bellevuen edustalla.
- 8.14 Luonnonsuojelulain 29 §:n suojellut luontotyyppi-alueet tulee merkitä S-1-merkinnällä (esim. Kolaviken ja Långbodaudden). VL-, SL- tai SL-1-merkinnät eivät ole luontotyypeille soveltuvia merkintöjä.
- 8.15 Inventoidut, mutta vielä rajaamattomat luontotyypit tulee osoittaa merkinnällä S-1 (esim. Tulliniemen ja Trollbergetin hiekkarannat).
- 8.16 Inventointilomakkeet luontotyypeistä ja erityisesti suojeltavista lajeista on toimitettu Hangon kaupungille.
- 8.17 Uhanalaisia luontotyyppijä (SYKE:n raportti) ei ole kartoitettu.
- 8.18 Ekologisten yhteyksien selvitys puuttuu.
- 8.19 Yleiskaavassa on esitetty ulkoilureitit, joilla on pyritty mahdollistamaan kaupungin kiertäminen rantoja pitkin. Reitistöä tulisi avata erillisellä liitekartalla kaavaselostuksessa.
- 8.20 Tulliniemeen on osoitettu ulkoilureitti. Ajatuksena Suomen eteläisimpään manterpisteeseen pääseminen on houkutteleva, mutta edellyttää tarkempia selvityksiä, jotta se voidaan osoittaa kaavakartalla ulkoilureittimerkinnällä.
- 8.21 Kaava-alueen koillisosissa valtatie 25:n pohjoispuolella on mielekkäämpää osoittaa suojaviheralue (EV) tien välittömään läheisyyteen.
- 8.22 Kaava-alueella sijaitsee viisi kohdetta, joihin sovelletaan Seveso II-direktiivin mukaista konsultointivyöhykettä (Fermion Oy, Genecor International Europe, Hangon Suursuon jätevedenpuhdistamo, Levator Oy ja Rohm and Haas Finland Oy:n kemikaalivarasto). Lisäksi Forcit Oy Ab:n konsultointivyöhyke ulottuu yleiskaava-alueen koillisosiin. Konsultointivyöhykkeet on osoitettava kaavakartalla asianmukaisine määräyksineen. Konsultointivyöhykkeen etäisyys mitataan tehdasalueen tai tontin rajalta.
- 8.23 Kaavakartalla on esitetty kolmesta eri kohdasta vaihtoehtoiset maankäytön ratkaisut. Kolmen satama-alueen ympäristöön on osoitettu selvitysalueita (SE). Näiden alueiden pääkäyttötarkoitus tulee mahdollisuuksien mukaan ratkaista yleiskaavaehdotuksessa.
- 8.24 Ydinkeskustan jatkaminen radan pohjoispuolelle (vaihtoehto 2) mahdollistaa radan ylittävän sillan ympäristön keskustamaisemman kehittämisen.
- 8.25 Uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet on osoitettu pääosin luonteville paikoille.

- 8.26 Hangonkylän sataman läheisyyteen osoitettu uusi erillispientalovaltainen asuinalue (AP) osittain katkaisee virkistysalueverkostoa. Alueen läpi on tosin osoitettu ulkoilureitti.
- 8.27 Vaikutusten arviointi on tehtävä.
- 8.28 Kaava-alueelle on tehtävä Natura-arviointi, koska kaava-alueella on kaksi Natura 2000-aluetta (Tulliniemen linnustonsuojelualue ja Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue).
- 8.29 Kaavaan tulee liittyä asianmukainen kaavaselostus.

Vastine

- 8.1 Asia kirjattu muistiin.
- 8.2 Asia kirjattu muistiin.
- 8.3 Yleiskaavassa osoitetaan osa-aluerajauksilla rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat kokonaisuudet. Rakennetun kulttuuriympäristön /s-merkintöjä tarkennetaan. Yleiskaavassa määritellään ja huomioidaan alueet, joiden suojelullinen asema tutkitaan ja ratkaistaan asemakaavassa.
- Yleiskaava-alueella sijaitsevat yksittäiset sr-kohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla, johtuen yleiskaavan mittakaavasta. Olemassa olevat inventoinnit huomioidaan.
- 8.4 Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön /s-merkintöjä tarkennetaan ja selvennetään sekä tehdään erilisiä teemakarttoja kaavaselostuksen liitteiksi.
- 8.5 RKY2009 huomioidaan yleiskaavassa.
- 8.6 Cebal Printalin tehdaskokonaisuus ja siihen liittyvä AP-alue merkitään /s –merkinnällä.
- 8.7 Kappelisataman alue rajataan /s- merkinnällä.
- 8.8 Hangon Keksien teollisuusrakennukset ovat RKY2009 mukaisesti yksi Hangon valtakunnallisesti arvokkaista rakennetun kulttuuriympäristön kohteista. Keksien rakennukset sisällytetään sk-rajauksen piiriin. Keksien alue sisältyy myös kansallinen kaupunkipuisto-rajauksen piiriin.
- 8.9 Asia on tiedossa. Kaupunkia kehitetään kokonaisuutena. Yleiskaava laaditaan mahdollistamaan kaupungin kehittämistä. Detaljisuunnittelu ratkaistaan asemakaavoissa.
- 8.10 Yleiskaava-alueelta on olemassa runsaasti luontoselvityksiä. Olemassa olevia luontoselvityksiä on täydennetty, ELY-keskuksen kanssa sovitetusti.
- 8.11 Viitasammakko- ja lepakkoselvitys ovat tekeillä, valmistuvat syksyn 2010 aikana.
- 8.12 kts 8.10, 8.11

- 8.13 Yleiskaavaselistuksen liitteiksi liitetään teemakarttoja uhanalaisten ja suojeltavien lajien esiintymispaikoista.
- 8.14 Luonnonsuojelulain 29 §:n suojellut luontotyyppialueet (esim. Kolaviken ja Långbodaudden) merkitään S-1-merkinnällä.
- 8.15 Inventoidut, ja vielä rajaamattomat luontotyypit osoitetaan merkinnällä S-1 (esim. Tulliniemen ja Trollbergetin hiekkarannat).
- 8.16 Merkitään tiedoksi.
- 8.17 Merkitään tiedoksi.
- 8.18 Selvitys ekologisista yhteyksistä valmistuu lokakuun 2010 alkuun mennessä.
- 8.19 Hangon kaupunki laatii selvitystä kaupungin virkistysalueista ja retkeilyreitistöistä. Selvitys valmistuu syksyllä 2010 ja se liitetään kaavaselistuksen liitteeksi.
- 8.20 Ulkoiluyhteys Tulliniemen eteläkärkeen esitetään vain yhteystarpeena. Ulkoilureitin avaaminen Tulliniemen kärkeen edellyttää vielä tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Asia liitetään osaksi Tulliniemen Natura-alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa.
- 8.21 EV-aluetta jatketaan Valtatien 25 länsipuolella leirintäalueen kohdalta kaava-alueen rajalle saakka.
- 8.22 TUKESin valvomia Seveso II-direktiivin alaisia tuotantolaitoksia, joilla on vaarallista aineista aiheutuvia suuronnettomuusvaarojen uhka, ovat yleiskaava-alueella Fermion Oy ja Forcit Oy. Konsultointivyöhykkeet osoitetaan kaavakartalla asianmukaisine määräyksineen.
- 8.23 Tavoitteena on, että yleiskaavan ehdotusvaiheessa niiden alueiden, joilla kaavaluonnosvaiheessa on esitetty vaihtoehtoisia maankäytön ratkaisuja, pääkäyttötarkoitus on ratkaistu. Länsisataman asemakaavan muutos on tekeillä ja sen yhteydessä tehdään siihen liittyvät, tarvittavat selvitykset. SE-merkintä satamien yhteydessä osoittaa mahdollisen kasvusuunnan.
- 8.24 Asia ratkaistaan yleiskaavassa.
- 8.25 Asia kirjattu muistiin.
- 8.26 AP-merkintää tarkistetaan. Hangon kaupungin toimesta on tekeillä selvitys virkistysalueista ja retkeilyreitistöistä ja se valmistuu alkusyksystä 2010.
- 8.27 Yleiskaavan vaikutusten arviointi tehdään.
- 8.28 Natura-alueille ei kohdistu sellaisia muospaineita, jotka edellyttäisivät erillistä Natura-arviointia. ELY-keskuksen kanssa on keskusteltu Natura-arvioinnin tarpeesta.
- 8.29 Kaavaselistus ja vaikutusten arviointi laaditaan.

9 LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS

Lausunnon pääkohta:

- 9.1 AP-alueilla tulee huomioida Ympäristöministeriön ympäristöopas 39:n ohjeet paloteknisistä ratkaisuista kuten esim. täydennysrakentaminen puukaupungeissa ja pientaloalueilla sekä palotekniset rakennusryhmät.
- 9.2 Raskas pelastuskalusto on huomioitava tiestön ja kääntöpaikkojen suunnittelussa.
- 9.3 AK-alueilla on turvattava pelastusteiden riittävä väljyys.

Vastine

- 9.1 Asia kirjattu muistiin. Asia huomioidaan asemakaavoituksessa.
- 9.2 Asia kirjattu muistiin. Asia huomioidaan asemakaavoituksessa.
- 9.3 Asia kirjattu muistiin. Asia huomioidaan asemakaavoituksessa.

10 UUDENMAAN LIITTO

Lausunnon pääkohta:

- 10.1 Hangon kantakaupungin yleiskaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan maakuntakaavan taajamatoimintojen alueelle tai sen välittömään läheisyyteen.
- 10.2 Kaavaluonnos toteuttaa hyvin niin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kuin maakuntakaavankin tavoitetta yhdyskuntarakenteen eheyttämisestä "sijoittamalla asuntotuotannon ja muiden toimintojen painopiste olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen rataverkkoon ja pääväyliin tukeutuen (Uudenmaan vahvistettu maakuntakaava). On esimerkillistä, että kaikki kaavaluonnokseen esitetyt uudet asuinalueet sijoittuvat kävelymatkan päähän keskustasta.
- 10.3 Rajatiehen ja Täktömintiehen rajautuvan uuden asuinalueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon viereinen jäteasema- ja puhdistamoalue.
- 10.4 Keskustatoimintojen alueesta yleiskaavaluonnoksessa esitetyt vaihtoehdot ovat molemmat Uudenmaan maakuntakaavan mukaisia. Keskustatoimintojen alue on kuitenkin tarkoituksenmukaista osoittaa riittävän laajana tulevaisuuden tarpeet huomioiden.
- 10.5 Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet on osoitettu kaavaluonnoksessa kaupunki- tai kyläkuvallisesti arvokkaina alueina. Näiden osalta kaavamääräystä tulee tarkentaa siten, että voidaan varmistua tärkeiden arvojen säilymisestä. Lisäksi joitain alueita on erikseen esitetty /s-merkinnällä, alueina, joilla ympäristö säilytetään.
- 10.6 Maakuntakaavan kaavamääräykset luonnonsuojelualueiden, natura-alueiden, pohjavesialueiden ja arvokkaan harjualueen tai muun geologisen muodostuman osalta on huomioitu hyvin yleiskaavaluonnoksessa.

- 10.7 Maakuntakaavan virkistysalueet Östergårdsholmenissa ja osin Backholmenissa on esitetty selvitysalue-merkinnällä. Ne tulee merkitä virkistysalueiksi.
- 10.8 Aivan kaava-alueen luoteisrajalle tulee myös maakunnallinen ulkoilureitti, jonka jatkuminen kaava-alueella voidaan katsoa turvatuksi.
- 10.9 Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että yleiskaavaluonnoksessa on esitetty ulkoilureitti Tulliniemeen ja virkistysalue Gåsörsbuktenin rannalle. Tulliniemeen vievän ulkoilureitin varressa olevalla suojelualueella on kaavamerkintöjen mukaan erityistä ulkoilunohjaamistarvetta.
- 10.10 Kaavaehdotukseen mennessä tulee arvioida myös Gåsörsbuktenin puoleisten virkistys- ja suojelualueiden ulkoilunohjaamistarpeet. Lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomiota molempien rantojen suojeluarvojen turvaamiseen.
- 10.11 Liikenneselvitys on erinomainen. Uusi pääkatuvaraus on hyvä.
- 10.12 Satama-alueisiin ja venesatamiin liittyvien selvitysalueiden osalta lausuntoasiakirjoista ei käy ilmi mitä selvitetään.
- 10.13 Lisäksi on syytä pohtia, olisiko yleiskaavassa tarpeen esittää maakuntakaavan vene- ja laivaväylät.
- 10.14 Siirtoviemärin ohjeellista linjausta on syytä esittää.
- 10.15 Lausuntoasiakirjoista ei käy ilmi, miksi maakuntakaavan puolustusvoimien alue Tulliniemessä on esitetty julkisten palvelujen ja hallinnon alueena.
- 10.16 Ilman selostusta on vaikea arvioida tarkemmin, eivätkä kaavamääräykset kaikilta osin ohjaa riittävästi.
- 10.17 Uudenmaan liitto katsoo kaava-aineiston puutteelliseksi ja varaa mahdollisuuden lausua kaavasta uudestaan ehdotusvaiheessa.
- 10.18 Uudenmaan liitto puoltaa yleiskaavaehdotuksen laatimista kaavaluonnoksen pohjalta edellä esitetyt muutosehdotukset huomioon ottaen.

Vastine

- 10.1 Asia kirjattu muistiin.
- 10.2 Asia kirjattu muistiin.
- 10.3 Asia kirjattu muistiin. Jäteasema ja puhdistamoalue huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa.
- 10.4 Asia kirjattu muistiin. Keskustatoimintojen alue on tarkoituksenmukaista osoittaa riittävän laajana tulevaisuuden tarpeet huomioiden.
- 10.5 Kaavaluonnoksessa sk-merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Nämä alueet päivitetään RKY2009 mukaisiksi. Myös muut suojelumerkinnät tarkistetaan ja päivitetään.
- 10.6 Asia kirjattu muistiin.

- 10.7 Östergårdsholmen ja Bockholmen ovat maakuntakaavassa merkitty virkistys-alueiksi. Myös yleiskaavassa ne merkitään pääosin VL-alueiksi. Yleiskaavaehdotukseen SE-alueiden rajaukset tarkistetaan.
- 10.8 Asia kirjattu muistiin.
- 10.9 Asia kirjattu muistiin. Ulkoiluyhteys Tulliniemen eteläkärkeen esitetään vain yhteystarpeena. Ulkoilureitin avaaminen Tulliniemen kärkeen edellyttää vielä tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Asia liitetään osaksi Tulliniemen Natura-alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa.
- 10.10 Tulliniemen käyttö- ja hoitosuunnitelma on tekeillä. Selvityksissä huomioidaan ja tuodaan esiin rantojen suojeluarvot. Hangon kaupunki laatii selvitystä kaupungin virkistysalueista ja retkeilyreitistöistä. Selvitys valmistuu syksyllä 2010 ja se liitetään kaavaselostuksen liitteeksi.
- 10.11 Asia kirjattu muistiin.
- 10.12 Tavoitteena on myös, että kaavaluonnoksen selvitysalueiden käyttötarkoitus ratkaistaan kaavaehdotusvaiheeseen mennessä. SE-merkintä satama-alueiden ja venesatamien yhteydessä osoittaa niiden mahdollisen kasvusuunnan. Länsisataman asemakaavan muutos on tekeillä ja sen yhteydessä tehdään siihen liittyvät, tarvittavat selvitykset.
- 10.13 Vesiliikenteen väylät merkitään yleiskaavakarttaan.
- 10.14 Siirtoviemäri on jo rakennettu.
- 10.15 Alue ei ole enää puolustusvoimien omistuksessa. Alueen omistaa Senaattikiinteistöt.
- 10.16 Kaavaselostus laaditaan ehdotusvaiheeseen.
- 10.17 Kaava-aineistoa täydennetään ehdotusvaiheeseen.
- 10.18 Asia kirjattu muistiin.

11 TRINGA RY

Lausunnon pääkohta:

- 11.1 Satama-aluetta ei tulisi laajentaa Tulliniemen suojelualueille.

Perusteet:

- Tulliniemen luonnontilaiset alueet on vahvasti suojeltuja. Valtioneuvosto sisällytti 20.8.1998 päätöksessään Natura 2000-alueista Hangon kaupungin omistamat puistoalueet Tulliniemen linnustonsuojelualueeseen.
- Lisäksi Tulliniemi kuuluu ympäristöministeriön päätöksellä 15.5.2008 perustettuun Hangon kansalliseen kaupunkipuistoon.
- Alueella on voimassa Hangon kaupungin hoito- ja käyttösuunnitelma (6.3.1992). Kaavaluonnos on tämän suunnitelman vastainen.

- Tulliniemessä toimii Suomen tärkein lintuasema Halias. Olosuhteiden muutokset, etenkin luonnontilaisten alueiden supistaminen kapealla niemellä, vaikeuttaisivat lintukantojen seurannan tulosten tulkintaa ja vaarantaisi tutkimusaineiston vertailukelpoisuutta.

- 11.2 Hangon kaupunki ei ole ryhtynyt lääninhallituksen määräämän hoito- ja käyttösuunnitelman esittämään niemen pohjoisrannalla sijaitsevan autojen varastointikentän maisemoimiseen. Tämä toimi helpottaisi omalta osaltaan lintujen liikkumista kohti niemen kärkeä.
- 11.3 Kaavaluonnos uhkaa katkaista yhtenäisen pohjoisrantaan pitkin kulkevan viheryhteyden Hankoniemen ja Tulliniemen välillä. Ongelmakohtat sijaitsevat Hangonkylän sataman eteläpuolella (A- ja AP-varaus) sekä Kopparnäsuddenin ja Silversandin eteläpuolella (T- ja TY-varaukset). Viheryhteys tulisi säilyttää toimivana näillä alueilla. Tämä turvaisi puita pitkin liikkuvien lintujen liikkumismahdollisuudet Tulliniemen ja Hankoniemen tyviosan välillä.

Vastine

- 11.1 Alueiden rajausta tarkistetaan.
- 11.2 Asia kirjattu muistiin. Asiaa ei ratkaista yleiskaavassa.
- 11.3 Hangon kaupungin toimesta on tekeillä selvitys ekologisista käytävistä. Selvitys valmistuu syksyllä 2010.

12 METSÄHALLITUS, MIKAEL NORDSTRÖM

Mielipiteen pääkohta:

- 1.1 Metsähallituksen paikkatietojärjestelmän mukaan Tulliniemen keskiosissa on joitakin osia yksityisestä luonnonsuojelualueesta, Tulliniemen luonnonsuojelualueesta. Osa näistä kuuluu myös Natura 2000-verkostoon. Nämä alueet tulisi merkitä myös kaavaan luonnonsuojelualue (SL) –merkinnällä.
- 1.2 Tulliniemen etelärannalle on merkitty ulkoilureitti Tulliniemen eteläkärkeen. Ulkoilureitti on voimassa olevan Tulliniemen hoito- ja käyttösuunnitelman mukainen. Metsähallitus kannattaa merkintää ja virkistyskäytön ohjattua lisäämistä Suomen eteläkärjessä.
- 1.3 Tulliniemen pohjoisrantaan on ehdotettu lähivirkistysalue (VL) –merkintää. Kyseinen VL-alue on myös luonnonsuojelualue, jolloin merkintä voisi olla myös luonnonsuojelualue (SL). Sama koskee etelärannalla olevaa VL-merkintää. SL-merkintä ei sinällään estäisi virkistyskäyttöä alueella tulevaisuudessa.
- 1.4 Tulliniemen Natura 2000 –alueen käytöstä voidaan sopia tarkemmin parhailaan Metsähallituksen yhteistyössä Hangon kaupungin kanssa laatimassa Natura 2000 –alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Vastine:

- 1.1 Suojelualuumerkinnät tarkistetaan ja päivitetään.
- 1.2 Asia kirjattu muistiin. Ulkoiluyhteys Tulliniemen eteläkärkeen tullaan kaavaehdotuksessa esittämään vain yhteystarpeena. Ulkoilureitin avaaminen Tulliniemen kärkeen edellyttää vielä tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia.
- 1.3 Suojelualuumerkinnät tarkistetaan ja päivitetään.
- 1.4 Asia kirjattu muistiin.